

ДОМАЋИ ЛИСТ.

Цена је листу
на целу годину 2 ф.
на по године 1 ф.

Издаје сваког 1. и 16. дана у месецу.

Уредник, власник и издавалац:
СТЕВАН КОЊОВИЋ учитељ.

Цена за огласе:
на целој страни 8 ф.
на по стране 4 ф.
на четврт стране 2 ф.

ПЧЕЛАРСТВО И ЈУБИЛАРНА ИЗЛОЖБА У ЗАГРЕБУ.

Многима ће читаоцима „Домаћег Листа“ позната бити јубиларна изложба у Загребу, која је 15. Августа 1891. год отворена. Позната ће им бити с тога, што без сумње држим да их је много било на истој изложби, и што знам да је већи део српскога народа из Срема, Славоније и Лике изложио разне предмете домаће. Но поред свега тога знам и то, да се није могла свакоме прилика указати да на изложбу дође, с тога ми је намера да у неколико речи представим изложбу онима који нису могли доћи у Загреб.

Пре него што почнем описивати изложбу мислим да ми се замерити неће ако коју речцу речем о постанку Хрват. - Славонског господарског друштва, које је и приредило дивну изложбу загребачку. Значајан дан беше оно године 1841 3. Фебруар, кад је Јурај Хаулик Вараљски надбискуп и стожерник, ударио темељ, са многим другим родољубима Хрватским, господарскоме друштву, коме је он и први председник био. Значајан беше с тога, што ево сви видимо докле је његова сретна замисао дошла. По-

гледамо ли на плодове рада Хрв. Слав. господарскога друштва, како је оно за прошлих 50 година напредовало, како се ширило и до чега је дошло, свакоме мора срце у грудима од радости заиграти, јер се са свију страна опажа живље кретање на пољопривреди. Господарско друштво дубоко је зарезало у срце свете речи свога председника Јураја Хаулика, када је једном господарство назвао дојкињом државе, с тога је са особитом љубављу пригрлило сретну замисао његову и са особитим пожртвовањем про- дужавало је рад свој.

После једанаест година свога постанка почело је господарско друштво озбиљније размишљати о томе, како би се са разним народним производима упознало, те да се тиме и друштву прилика даде да увиди у коме правцу треба да настави своје плодносно делање.

Имајући све то на уму отпочело је господарско друштво приређивати изложбе и прва изложба која је 1852. год. приређена испала је онако како је само господарско друштво очекивати могло. Ту изложбу подупирали су понајвише бан Јелачић и кардинал Хаулик,

а новац који је у ту сврху дарован одређен беше за награде. Ова изложба осоколила је господарско друштво те је закључило да се и у будуће држе изложбе у истоме смислу, те тако су биле приређене изложбе год. 1853, 1855, 1858 и 1864. године, особито ова последња изложба показала је да је народ схватио племениту замисао Јураја Хаулика и тежњу господарског друштва, јер је на изложби од 1864. год. било 1400 изложитеља са 10.000 разних изложених предмета. Из свега овога види се како се све постепено развијао рад господарског друштва и како је оно утицало на сам народ, јер га је знало одушевити за оно што је лепо, племенито и узвишено.

А да је све тако то нам је сведок овогодишња јубиларна изложба. Од како је господарско друштво навршило 50 година свога опстанка броји 8455 чланова а раширило се на 52 господар подружнице. Још године 1884 мислило је господарско друштво како да 50 годишњицу опстанка свога што свечаније у народу прослави, зато се одбор на предлог друштвеног тајника обратио сабору и високој влади с молбом, да се 1-9. год. приреди земаљска јубиларна изложба, те да се још од год. 1885 у прорачун ставља нека извесна свота новца. Но услед материјалних недостатака високи сабор није могао ту молбу уважити. Те тако пошто се молба од 1884. год. није могла усвојити, то се господарско друштво прошле године поново обратило на високи сабор и земаљску владу молећи потпору од 10.000 ф. Ова молба буде уважена и друштво добије потпору од 15000 ф. Кад се пронео глас да је молба одбора код земаљске владе

уважена, на брзо се поче на све стране радити око тога, како да се што боље прослави педесетогодишњица. Те тако сложним радом и пожртвовањем било је могуће оживотворити јубиларну изложбу у Загребу у прославу 50 годишњице.

Ово је у кратким потезима означен рад господарског друштва за прошлих 50 година, а јубиларна изложба заиста је круна његовога досадањег рада, јер се и овом приликом види, да је народ својски пригрлио сретну замисао господарског друштва.

А сада ћу прећи да укратко предочим шт. читаоцима „Домаћег Листа“ изложбу у опће и шта је посебице из пчеларства на њој изложено било

Простор на коме је јубиларна изложба уређена била износи укупно 18000 ш а то је оно земљиште што се налази пред универзитетском зградом и протеже се све иза зграде „Коло и Сокола“. Са источне стране уздиже се зграда господарског друштва и учитељски дом, са запада обртна школа, са југа зграда „Коло и Соко“ са севера кр. свеучилиште. Чим човек уђе у јубиларну изложбу хтео не хтео застати мора да у прегледу види оне дивне павиљоне који су особито лепо распоређени, па на први поглед незна камо да се вине и шта да посматра. Далеко би мо одвело кад бих све појединости набрајао шта је у свима павиљонима изложено, а није ми ни намера да све предочим шта се на изложби налази, јер може бити да не бих имао за то ни довољно речи, с тога ћу покушати описати само један део јубиларне изложбе, а то је свеучилишна зграда, јер је у њој пчеларство смештено било. Те тако при земљи свеучилишне зграде изложено је разво домаће одело из целе троједине краљевине, у ходнику поред дворане свеучилишне библиотеке изложени су разноврсни гуњци, коже и ремење, с леве стране модели разноврсних ратарских справа, разне пећи и мозаик лонци за цвеће. У дворани бр. 7. смештена је изложба колективна жуцаније Личко — Крбавске, коју је особито лепо уредио вредни г. Мита Орлић. Не могу пропус-

тити а да овом приликом не изразим захвалност г. Мити Орлићу, који је знао онако лепо предочити страноме свету шта се све у жупанији Личко — Крбавској, израђује. Особито ме је очарала она мапа коју је сам господ. Орлић израдио, на којој је јасно представљена жупанија Личко — Крбавска, шта све у њој има, колико шума, колико ораница и колико необрађене земље, за тим што се највише у жупанији сеје и јасно се види како сваке године све мање и мање има необделане земље где врјесак расте.

У дворанама изложене су ствари из завода глухо-немих и милосрдних сестара, а по читавом ходнику I. спрата изложено је рибарство са разним справама и живим рибама. У II. кату изложени су пољски производи, суво и укувано воће, вино од воћа, ликери и разна уља; у истој спрату изложени су производи из пчеларства.

Заиста куд год човек поглед баци опазиће нешто што га привлачи, што му веда даље прћи а да не застане и боље не разгледа. Такова је у опће сва свеучилишна зграда са изложеним предметима, а особито она одаја у којој су пчеларски предмети изложени. Био човек пчелар или не ту застати мора, јер га нека виша сила ту зауставља — не да му даље. Свако мора застати и да се чуду чуди и да види шта се може човек урадити са највреднијим створом Божијим милом пчелом и на што ју све упутити може, ко је пчелар тај ће знати да све то не бива тешко, јер се пчела веома искоравља вели господара свога.

Од како је рационално (умно) пчеларство у наш најодликованјијем слободно рећи да ни најмање не заостајемо од свих од којих смо га примили. А да је то заиста тако то нам је сведок овогодинашња јубиларна изложба, јер је тај део експозиције на њој најбогатније најкусније заступљен био. Од свију пчеларских производа највише је изложено било меда у стакленима. Мед је купљен са разноврсних цветова и тако је било, багреновца, липовца, гавезовца, од релице и бела босиљка и од других разноврсних прометних цветова. Мед што га је изложио господ. Јован Живановић заиста је највише пажње обраћао, јер мед који је у лепим стакленима изложио био, представљао је флору преко целе године која се у Карловцима налази од раног пролећа па до мр-

кле јесени. Осим меда у чапама било је и у саћу, тако могао је човек видети дивно изведене „boxes-e“ и звоно од саћа пчелињег. Поред меда беше и чистога пчелињег воска у разним облицима као нпр. у виду попрсја бана Јелачића и бискупа Штросмајера, за тим од чистог пчелињег воска израђено вештачко саће чисто жутомаски и беленога воска на сунцу, од воска израђених свећа и разна дрвомаза. На изложби могао је човек видети и справу Маке Паулија, помоћу које се може најлакши и најбржи начин саће топити помоћу притиска од паре. Ова је справа од велике услуге у рационалном пчеларству, јер помоћу ње кадар је пчелар и последњу капку воска испедити, а десило се да у саћу и меда има то ће мед пре воска почети цурити а пчелар ће га засеце ухватити.

Беше изложено више справа од Риче-а за прављење вештачког саћа без кога је немогуће рационално пчеларити, јер само вештачким саћем кадар је пчелар своју кошницу тако удесит, да му матица не може ни једнога трута у кошници замећи. Осим тога беше изложено и свију могућих пчеларских справа као, разне справе за хватање ројева, кавешчића за додавање матице, трутоловки, разних војера за скидање (сечење) поклопаца са затворених ћелица, стругача, пчеларских капа, више врсти мхова за кађење кошнице, разних трава за прихранивање пчела у зиму, кљешти, Ханеманових преграда и т. д. Поред многих изложених истресалјака (centrifugalnih справа) најпрактичнија ми се свиди она, коју ју изложио кр. слаб. град Осек. Практична страна те истресалје састоји се у томе, што је пчелар кадар у свако доба на своме пчелињаку мед трести а да нема никакве стаје, где би се од пчела сакрит и морао. Она је тако удешена да не може пчела ни с једне стране у њу ући те да пчелару смета при истресивању меда. Јошви део где се пуни сквире међу заштићен је од пчела повећани поклопцем а суд у који истресени мед пури смештен је доле као у неки стиском затворени орманчић. И тако кад човек справу ту споља посматра не може ништа друго видети да ли точак у ручку, који сву унутрашњост покреће, те тако је на први поглед мало теже и разпознати на што је те справе, све док се у унутрашњост њену мало боље не завири. Поред силних пчеларских справа било

је много изложено и кошница које од да-сака а које тињене сламе. Овако је изгледала она одаје где је смештено било пчеларско одељење, а сада ћу прећи на свечуилишно двориште где су изложене биле пуне кошнице са пчелама.

Овај део изложбе особито је упадао свакоме у очи који на изложбу дође, јер је могао чути још из даље неку необичну звуку пчела која је сваког посетиоца привлачивала. Чим човек ступи у двориште опазиће лепо израђену кошницу за посматрање (Beobachtungsstock) коју је изложио кр. сл. град Озек. Ова је кошница вештачки израђена у облику подужег ормана у који се може сместити 6—8 оквира једно на друго тако, да се може у свако доба матица наћи где је у кошници, како леже јаја у ћелице и како ју пчеле прате, с тога су на таковој кошници и двоја врата намештена.

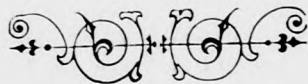
Осим ове кошнице било је још и других кошница разне системе, како пуних тако и празних, тако између многих могао је човек приметити и Американку коју је конструисао г. Јован Живановић а све те кошнице биле су смештене у лепоме павиљону.

Из овога се види да је пчеларство богато заступљено било на јубиларној изложби у Загребу.

Не могу пропустити а да овде с болом у души не споменем, да је врло мало било изложено предмета из пчеларства из нашег богатога Срема, и да је тако рећи незнатни број Срба изложитеља своје производе изложило. Чисто несемем да помислим да је код нас Срба та грана економије забатаљена. Ако никоме другоме наш је бар бог ту срећу подарио да живимо у таквим крајевима где би се пчеларити могло са најбољим успехом, с тога је грехота не бавити се том лепом, занимљивом и научном економијом. О користи пчеларства писало се много и тумачило како оно утиче не само на материјалну већ и на моралну страну чувачју, и какову задаћу имају у опћез инсекти у природи а особито пчеле при оплођивању биљка. С тога је у њ крајње време да више пажње обраћамо томе највреднијем створу божијем и да нам она у раду путовања буде.

Карловци 8. Септембра 1891 год,

В. Латинкић.

ВОЋАРСТВО.

Ј а б у к а.

(Наставак.)

VIII. КЛАСА.

Једнобојне или воштане ренетке.

(Einfarbige oder Wachs-Rennetten.)

Облика су: мале или тек средње величине, правилне ваљкосте округле или пљоснате, ретко дугуљаста склопа а још мање бубраве. — *Буска:* глатка или биш сјајна, особито горе око пугирића (око заостатка цветних делова) где где се појављује као рђа; овде онде често зарумењена а никад пругаста. — *Месо:* чврсто, фино са ренет-

ским укусом. — *Семенка:* редовно правилна и затворена. — Могу се прво поделити на мале, ситне једнобојне ренетке, које једва 60 мм. имају у пречнику, и средње једнобојне ренетке које својим пречником износе од 60 до 80 мм.

Из ове класе напоменућемо ниже сорте:

1. Златобојна летња ренетка (Goldgelbe Sommer-Rennette.) и овој врди најлик бела воштана ренетка (Weisse Wachs-R.) зре од септембра до новембра месеца, мала је до средње величине, за дозрилом и продају врло су добре успева на лошијем земљишту и у сваком положају.

2. Слатка јесења ренетка (Süsse Herbst-R.) зре октобра и новембра месе-

ца, жуте је боје, врло лепа и добра слатка јабука.

3. **Немачки златни пепин** (Deutscher Goldpepping.) зре децембера до марта месеца, мала је, врло укусна и право настолско воће.

4. **Туанова ренетка** (Thoins R.) зре децембера до марта месеца, боје је зеленкасто жуте и бело жуте, врло пријатног укуса. добро настолско воће.

5. **Зелена ренетка** (Grüne-R. — Alter Nonpareil.) зре од децембра па целог пролећа, средње величине, зелене боје, особито настолско воће.

6. **Бредска ренетка** (R. von Breda.) зре до марта месеца, мала је до средње величине, зеленкасто беле боје; врло је добро настолско воће.

7. **Хугов златни пепинг** (Hughes Goldpepping.) зре новембера до марта месеца, кугласта је облика, боје лимунове жуте, са врло финим и ситним тачкицама. Пуна је сока, прилично чврста, осећа се као да је зачињена, винска је укуса. Раста је жива, врло родљива, и успева на сваком земљишту; ваља је што касније обратити; врло је лепо настолско воће.

8. **Довнтон пепинг** (Downton-Pepping.) ово је права зимска јабука, мала је, боје златно жуте и врло пријатна укуса, особито настолско воће. Воћка је слаба раста и никад неизрасте врло велика и висока, али је ипак зато врло родљива. Заиста заслужује ова сорта да се што више и боље размножи; особито се од ње може лепа пирамида да произведе.

9. **Ананас ренетка** (Ananas-R.) зре новембера до марта месеца, средње је величине и правилна склопа, зеленкасто жуте боје а са сунчане је стране тавније жута; има по себи врло ситне fine тачкице. Врло је сочна, и од особитог је укуса, који одаје као на неки особити зачин, има у себи винске киселине. Раста је средњег, а врло родљива, није на непогоди осетна. Јесте једно од преог настолског воћа.

10. **Херлинс пепинг** (Hörlins-Pepping.) зимска је јабука, мала и врло добра за домазлук.

11. **Обердиксва ренетка** (Oberdicks-R.) зре јануара до марта месеца, средње је величине, пљоснато округла облика, зеленкасто жуте боје, сунчана јој је страна заруменена, има врло много сићушних

пеглица. Врло је сочна, нешто се при једу осећа на дгвљу, слатко винског је укуса. Снажна је раста, врло је родљива, успева на сваком земљишту и није осетљива; слободно се може подизати и у рђавијим положајима. Плод јој заиста може послужити као добро настолско воће а и за домазлук.

12. **Брадикова нонпарељка** (Bradicks Nonpareil.) зимска је јабука, средње величине, врло одржљива и укусна — право настолско воће.

13. **Ландсбергерова ренетка** (Landsberger R.) зимска је јабука, средње величине, врло је лепа и заиста скупоцено настолско воће.

14. **Валишка лимун-пепинг** (Walliser Limoen — Pepping.) зимска и пролетња јабука, средње је величине и по боји и по облику врло је налик на лимун; обична јабука за домазлук.

15. **Жута киселер ренетка** (Kasseler gelber-R.) зимска и пролетња јабука, средње је величине; врло је лепо и добро настолско воће.

16. **Златна кевска јабука** (Goldapfel von Kep) зимска и пролетња јабука, мала је, жуте боје; врло је лепо и добро настолско воће.

17. **Елксоферов пепинг** (Oelkofer-Pepping.) зимња па и летња јабука тако да се може да одржи по читаву годину дана, мала је и врло одржљива; добро је настолско воће.

IX. КЛАСА.

Борддорферске ренетке. (Borsdorfer Reinetten)

Облика су: мале и средње величине, округле или пљоснато округле. — *Љуска:* глатка, сјајна са рђастом превлаком и брадавицама. — *Месо:* чврсто, врло фино, са особитим слатко винским (Borsdorfs) ренетским укусом. — *Семенка:* већином је правилна и затворена. — Могу се поделити у три реда и то по боји основној, по боји спољашној и на иругаште,

Из ове ћемо класе ових 5 сорти споменути.

1. **Клудијева борсдорферка** (Cludius Borsdorfer) зре децембра и целог пролећа, мала је и врло лепа, особито настолско воће.

2. **Енголбергерка** (Engelberger.) зимска је јабука, мала је са лепим пругама и врло пријатна укуса; врло добро настолско воће.

3. **Луковаста борсдорферка** (Zwiebel-Borsdorfer.) зимња јабука, мала је а и средње величине, лепе жуте боје од петље по средини лепе румене пруге; више је пљосната облика и заиста врло налик на лукац; врло је пријатна укуса и добро настолско воће. Цвета касно у пролеће.

4. **Машанка. Племенита борсдорферка** (Edel-Borsdorfer. Edler Winterborsdorfer) зимска и пролетња јабука, мала је, али врло племенито воће, као настолско и за домазук врло је на цени; касно цвета. Ова сорта особито успева у нашим крајевима; с тога се јако и препоручује да се што више подиже.

5. **Сјајна ренетка** (Glanz-R.) зимња и летња јабука, може да се одржи по чига-ву годину дана. мала је а буде и средње величине, лепо је настолско воће.

(Наставиће се)

ПЧЕЛАРСТВО.

О пчели и пчеларењу.

II.

Први рад у пролеће на пчелињаку.

Пчеле зиме није пчелар имао другога посла него да пази на лета да се не загуше мртвим пчелама. Често је морао обилазити свој пчелињак и на свакој кошници ишчакати дрвцетом лето од мртвих пчела. Пчеле требају ваздуха. Ја сам се ове зиме уверио да су оне американке боље презимиле, којима саће удара сечи мице на лето. У тим кошницама јури ветар на лето измеђ саћа и ја сам увек мислио да у таквим кошницама морају пчеле рђаво презимити. Али ево пракса је показала са свим противно. Баш у тим кошницама презиме пчеле боље него у американкама где саће удара пљоштимице на лето. Кад се у фебруару

појави леп дан не треба пропусти-ти да се кошнице не прегледе. При рад нека буде пчелару да мртве пчеле са патоса ишчисти, и прегледа да ли му све кошнице имају доста меда, јер кошница не ће у виму угинути него у рано пролеће, кад матица стане носити јаја. У то време пчеле потребују доста меда за прихрањивање улева, зато пчелар ваља у ово доба да прегледа своје кошнице и којима треба да дода меда барем за месец дана док не удари пролетња паша. Ако пчелар не дода својим кошницама у ово доба меда, којима треба, могу да угину и ако не угину не ће напредовати друштво. А то је главно сад да матица носи јаја и да се друштво множи и умножи како би му друштва у пуној свизи држала главну пашу и достојно је употребила. При прегледању кошница, која има меда и која нема уочиће пчелар сваку кошницу и забележиће која је каква по дру-

штву, колико оквира обухватају пчеле. Ако у којој кошници има доста оквира а пчеле само два три обухватају, онда ће пчелар све оквире извадити напоље а оставиће само онолико, колико пчеле обухватају оквира. Овако се мора радити због први да буде топлије у кошници, кад се кошница сузи према друштву, а морају се излишни оквири извадити и да неби туђице навалиле на такову кошницу. Даље ваља лета на свима кошницама сузити, а слабицама тако сузити како може само једна пчела на лето проћи. Ако пак туђице на коју слабицу ипак нападну, онда ваља ту слабицу са пчелињака уклонити и метнути је у подрум и држати тамо дотле док паша мало не удари. Кад се паша мало покаже онда слабице из подрума ваља на пчелињак еа своје место метнути, и онда ће бити мирне од туђица. Кад се паша показала а и време отоплило, онда треба гледати да друштва све вѣма и вѣма ојачају, како би могли главну пашу потпуно исцрпети. У нај јачим кошницама ако је матица залегла у све оквире, онда ћемо по који оквир са зрелим леглом извадити, па додати којој слабици. Откуд смо извадили оквир с леглом, тамо ћемо додати празан оквир са пчелињим саћем како би матица имала места да носи јаја. Тако ћемо и из других јаким кошница по који оквир са зрелим леглом извадити и додати којој слабици. А и слабицама, ако видимо да је матица залегла у све оквире, додаћемо празан оквир између легла наравно ако је друштво толико да може оквире обухватати. Да би слабице што брже ојачали, ми ћемо из неколико нај јачих кошница извадити све ок-

вире с леглом па их надодавати слабицама према друштву њихову. Те нај јаче кошнице довели смо у стање роја и ако им будемо пуне празне оквире с пчелињим саћем додали, моћи ће и оне главну пашу употребити, ма да смо их ослабили са одузимањем легла. Овим начином ојачаћемо све своје кошнице на пчелињаку и приправићемо их за главну пашу, јер само јаке кошнице кадре су достојно пашу исцрпети и пчелару користи донети.

III.

Боца за пречишћавање меда.

Познато ће бити пчеларима да мед кад га центрифугалном справом истресеш и кад га процедиш кроз сито, ипак остане мутно и нема оне бистрине, које би ми хтели да има, макар га процедио кроз не знам колико сита. Да ти дакле буде мед бистар провидљив, потребно је да стоји неколико дана на сунцу. За тај посао употребљавају пчелари боцу од белог стакла која је горе широка на свод. Горе на среди има мало грло, а 1 см. више два има такође грло. У ту боцу успе се мед сасвим до горе до свода да мед додирује свод и запушач. Та се боца метне на сунце неколико дана и ва то неколико дана мед ће се сасвим ипчистити. Делићи од воска уздигнуће се горе на свод и запушач, а делићи од лема пашће на дно. Тада ће се тај мед пропусти ти ва доње грло и биће чист бистар и прозрачан, какав не би могао никад бити макар га пропустио кроз сто сита. Тим што смо тај мед изложили на сунце није он изгубио своју арому нити свагу, јер је на боци било запушено и горње и доње грло запушачем. Та-

кове се боце могу видети код апотекара, којима служе исту службу ако не за мед а оно за друго што и од

апотекара примили су пчелари ту справу и научили су се пречишћавању меда.

Јован Живановић

ВИНОГРАДАРСТВО.

Резање винове лозе.

1. У опште о резању винове лозе.

Резање је лоза од свију виноградарских радњи најважнији и најглавнији посао. Без резања би нам се лоза подивјачила; израсла би дуга и густа, тако, да би сва храна у дрво отишла а на плод врло слабо. И оно мало плода што би добили у недостатку хране, изметнуо би се у праве вињаге; затога је гледишта резање врло важан виноградарски рад, јер нама не треба у тој мери дрво — лоза, у којој плод. Наравно да без лозе не може бити ни рода, по чему можемо да судимо да резањем ваља двоје да постигнемо, *лозу и плод*. И заиста резање винове лозе има своје *две цели*. прва је, да с године у годину образујемо на чокоту лепу, добру, снажну и зрелу *лозу родницу*, која ће идуће године добро да рађа; друга је цел, да сав сок који струји кроз зву лозу, која се налази на чокоту на њих једнако поделимо, да све делове једнако храни и *родности чокота* произведе на свима лозама једн ко.

Кад пак хоћемо да постигнемо ове две истакнуте цели, то онда не смемо дати, да нам тако важан посао, од кога важи цео добит наш

од винограда, поверимо незналици или несвесном каквом раденику, који би резањем у исти мах уједно и бербу обавио. Па кад би још све то било, ни по јада, ал нам може такав још горе шта учинити, може нам цео виноград сатрти и за неколико га година у натраг бацити.

Ко има чокоћа било у башти или у винограду, ниште се од њега у првој линији да сам зна и орезати, и по томе да раденика не пушта испред својих очију, да сам газдује по винограду све догле, док се не увери да заиста зна и *савесно да ради*. Вешти и ваљани се резачи добро награђују; али сваки овај новчић прост му био, само ако је виноград онако орезао, како би ваљало, да и чокоту чокотово да и газди газдино

Ни један се рад није преко ноћном или каквом надземном мађијском силом човеку у главу улио, но га је морао учити, посматрати и распитивати, покушавати и проучавати, па често и на својој се штети усавршавати — и тако исто и овај посао.

Ко прво добро проучи лозу и природу њену, упозна јој све делове њене; сваки део зна да распозна одакле потиче, на што јој је који део; ко упозна изближе начин струјања сока и уплив овога на лозу, тај се неће тешко обучити и у самом резању винограда. Без позна-

вања горе поменутог, радња не иде досљедно, него тек од ока — ова ђу оцећи, оволико или толико, а ово неђу, за то то ми је воља — такв је рад никакав! Мора се и за најмањи делић чокотов знати да каже, зашто се овај мора сасвим оцећи или само оволико или онолико, или зашто се ова лоза мора о ставити а ова не. Дакле целој нашој радњи морамо основана узрока знати и према њему се равнати. И кад то знамо, онда ћемо према истакнутој цели лако моћи и лепу лозу за годину однеговати, леп спољњи облик чокоту дати а и доста и адобра плода за овогодшњу бербу постићи. Тада ћемо насигурно одредити да овај део лепу лозу за годину има да образује а ова лоза да нам плода донесе. Кад буде пак раденика разлови руководили при сваком стиску својих маказа или ножа, онда му слободно можемо поверити овај најважнији и најглавнији виноградарски посао, од кога зависи бербa највише зависи.

2. Време

у које треба да се реже лоза

Резање винове лозе може да буде у јесен или у пролеће. Кад је боље резати, од ова два годишња доба, врло је тешко казати. Одавна се око тога питања, код рационалних виноградара води борба, које је доба најзгодније за резање, па ни данас још нису дошли до позитивних резултата. И једно и друго доба има својих и добрих и рђавих страна.

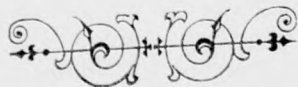
Резање у јесен свакојакo би могло боље да буде него у пролеће,

кад се не би виногради морали загртати. У пределима, где се виногради не загрђу резање бива у јесен одмах после бербе. Али што ћемо да речемо онда, кад у јесен орежемо лепо лозу онако, како наука и искуство прописује а при загртању и одгртању и извлачењу из земље многу штету на орезаној лози починимо? Ове су недаће заиста и поред најбоље воље и тежње не дају избећи, пошто је немогуће таку лозу од земље одгрнути да ју ни мало не повредимо. Напротив кад сву лозу неорезану загрнемо а по том и одгрнемо, истина да ће неке и у штету отићи, али ће ипак за то велик број још остати међу којима велик избор можемо да имамо при пролетњем резању.

Сваки виноградар треба да се равна према околностима у којим се налази и према томе да удеси свој рад. Нека покуша у оба доба, па које му се боље свиди, онако нека увек ради.

По нашем мишљењу најзгодније је време за резање пролеће како лозу одгрнемо. Но овде са мора у виду имати та околност, да виноград не орежемо врло рано док још оштрији мразеви несу прошли, да не би лоза рано кренула и тако пропала; али се пак и на то мора пазити, да ни сувише касно виноград не режемо, кад је сок већ у свом редовном кружењу, јер ће нам тада многи у штету отићи а и поливајући остале делове чокотове при мало јачој хладноћи целом чокоту јако шкоди.

(Наставиће се.)

ЦВЕЌАРСТВО.

Луковасто цвеће.

По Ј. Ц. Шмиту.

Српски
Од ИВАНКЕ КОЊОВИЋЕВЕ.

ЗУМБУЛ.

(Наставак.)

Б. Неговање у стакленицама.

Лук по свој прилици образује целу биљку; љуске су још у прошлој сезони храну за идућу годину накупиле и после годишњег одмора, та ће се скупљена храна у новој периоди растења потрошити. Кад дакле зумбул односно лук му почне растити не прима у себе из земље или стакленице никакву другу храну до ли саму воду. За растење његово нужна је извесна количина воде, да увуче у себе и раствори ону храну, која се већ у њему налази. Да би га у тој мери омогућили, да је у стању примати воду, морамо се постарати да му развијемо жиле кроз које ће воду у горњи део лука пропуштати, да може и цвет развијати. Да би пак то прво постигли, с тога се баш и мора лук а био он у лонцу или у стакленици прво на мрачно место ставити да прво жиле развије и тада ће тек кадар бити да развије потпун цвет и лишће. Што се ли само цвета тиче, доказано је, да се развијање истог састоји скоро само у оној храни која је прошле сезоне скупљена.

Као год код неговања у лонцима, тако је и код културе у стакленицама најважније то, да се лук био у лонцу, био у стакленици мора оставити прво на хладном и мрачном месту или барем полу-мрачном месту да се жиле ту као што треба потпуно развију пре него што би кљизати почео. По томе ваља септембра или октобра месеца пометати тако лукове у чаше (стакленице) које су кишњом или речном водом напуњене, да основа од лукава баш над водом стоји, али да је не додирује; сад стакленицу мети на горе речено хладно и мрачно место н. пр. у

подрум или у какав орман који у хладној соби стоји. Разуме се да се стакленице непрестано водом морају у толико допуњавати у колико је она изветрила. Сваких 8—14 дана мора се вода у стакленицама мењати, али тек онда, кад се лукови на топлије и видније место пренесу, јер док је лук у мрачном месту слабо је воде изветрило а ни плесан ни трулеж органских делова није у тој мери почео развијати се као што то бива на топлим и светом месту, Манипулација допуњавања односно измењивања воде код обичних је зумбула опасна, јер кад се лукови често ваде и опет поново натраг међу могу се жиле врло лако да позледе и да растење застане. Ова стрепња за биљку врло се лако може избећи са Шмитовима патент стакленицама (Patent Blinmenzwiebelgläser;) исти се из два дела састоје, унутрашњи држи у себи жиле и може се лако извадити и на страну метути, док се спољашњи део пере и вода у њему измењује (вода мора бити темперирана) и тим се начином корен и не додирне. Ако се око основе (базиса) лука, или и по самим жилама плесан нахвата, ваља је нежно с водом спрати; у том случају је боље воду свака 3—4 дана мењати, наравно темперираном. Кад се корен добро развије, стави се стакленица на прозор, првих је дана мораш чувати од јачих сунчаних зракова, а што више им приуштати чиста, свежа ваздуха; поред тога је нужно да се колико је год могуће одржи једнака топлота у соби (температура) и то почев од 10° R. па до 17° R. — Ако се лишће од зумбула упраши, можеш га пажљиво влажним сунђером отрти. Кад се цвеће у топлој соби већ развило, можеш му цватњу (флору) за читаву недељу дана продужити, т. ј. цвет у потпуној крeпости својој још недељу дана одржати а за тај су посао најгоднији дупли прозори међу које ваља лонац са зумбулом ставити.

Зумбул који седећки оста не („Д. Л.“ бр. 17. о. г.) можеш га код култивације у стакленицама са радикалним сретством још до потпуног развитка дотерати. Узми општар нож и посеци све жиле, само их остави на базису за 3 см. дужине; ова операција неће биљци шкодити, баш на против користиће јој.

Култавација других лукова у стакленицама као: дримавца (*narcissus*) дала (тулипан) итд при нормалним околностима исто се тако изводи као и код обичног зумбула.

В. Неговање у слободи.

У слободним се лејама зумбул сади месеца септембра а још боље октобра и новембра; сади се по лејама или по рубу ових на 12—15 см размака а у дубљини од 8—10 см. и то у добру земљу к која се за цвеће приправља; обично баштенска, мешанац и речни песак. Кад већ мраз наступи ваља га покрити лишћем и гра-

њем или сламом, што се на пролеће, кад се клице појаве скинути мора. Овај покривач чува биљку од јаке хладноће и мразева. Цветање наступа код најранијих обичних варијетета априла месеца; а дупловани цветају крајем тога месеца.

Да већи ефект на посматрача учиниш, можеш при садњи пазити, да их садиш по бојама редом т. ј да их измењујем, да изгледа као какав орнамент, али при бирању лукова мораш пазити и на такве врсте, које у једно доба цветју, да не би један пре а други касније цветао.

(Наставиће се.)

ЛИСТАК.

Рибар из Витсајиде

(Од Росегера.)

(Паставак)

Учитељ га упита са осмејком, шта он мисли о ловљењу људи?

„Не знам, шта учитељ подразумева под ловљењем људи“, одговори Симон.

„Ти већ имаш тројицу у својој мрежи!“ примети Јаков веселим тоном.

„Нека ме сахране богови од тог“, викну Симон, „које ћемо још данас морати у помоћ призвати, јер се тамо иза брегова хијумских зло справља по нас. По ведрини не би нико ни слутио, да ће бити олујине, но погледајте оне беле крајке на видику, то је кобно знамење.“

„Причај, рибаре,“ рече сада Јаков, „ја нешто знадем, и ја сам твојег рифета. Ти ћеш знати за реку, што са брда голанских сноси у ово језеро црни песак и црвене рибице шиљастих глава, крај те реке била је моја колеба.“

„Зар је нема више“, упита Симон. „Је ли је однеда вода?“

„Још је у животу, али није више моја. Ја и мој брат Јован — ово је он — то рекав метне руку на раме брата својега све смо оставили и пошли за учитељем. Познајеш ли га рибаре?“

Ове последње речи прошапутао је дугбради иза леђа учитељевих, који је целог пута обуткивао и само гледао у

пучину водену. Видело се, пријаше му одмор. Младић уз њега не одвајаше својег погледа од лица учитељева, а око главе имађаше нешто као турбан. Сунце није жегло.

Симон климну главом за знак, да га не познаје: како ће усамљени рибар познавати људе, које сад први пут у својем животу види.

„За кога га ти држиш?“

„Шта велиш.“

„Чисто не могу да верујем, да ти овога човека не познајеш. Он је пророк, не давно се јавио из пустиње јудејске.“

Симон чисто прену, а плаве власи трепериле су му на ветру.

„То ће бити онај пророк, што крети људе водом јорданском.“

„Није то тај рибаре. Он неће да је већи од крститеља, а тога се дао од њега кртити као и други, ама он је тако велик, да му онај није достојан ни оп и нака с ногу одрешити.“

„То је он Исаија, Илија или који други од пророка јудејских.“

„Већи, већи, пријатељу мој“, и стаде са жаром, причати о оном, који у тај мах сањалачким мислима обузет упиљом поглед у бреговите вале. Но Симон не чу потоњих речи. Диге се олуја, а хијумске и бетариске планине беку обмотане сивом маглом и муњама као неким огњеним бичима шибане. Пред њима се ваљаху запену-

шени таласи као куће и добациваху лађицу једно другом; брвна од лађе пуцаху; облаци се спустили ниско над бесним валлима и у црно замотали тамо амо гоњен чун, а ову црну тмину час по разгањаху светлцуаве муње. Симон се мануо безуспешног веслања и пружио руке пут неба призивљући у помоћ час Јупитра, час Јехову; његов слабачак глас губио се у растолегању громава; у очајању паде на лице у чун и стаде горко јецати: „Ни од куд помоћи — изгубосмо!“

Јаков и Јован прибили се уз учитеља својег и молили га, да поврати онесвешћеног.

„Шта ћете од мене?“ упита овај најзад.

„Учитељу!“ викну Јаков, „зар си се тако здраво занео за оцем својим небесним, е не видиш, да нам је живот у опасности?“

„О, малодушни роде!“ рече учитељ и запрети олуји. На његову заповест упутише се сури облаци пут истока, муње ређе и ређе севаху, бура се мало по мало стишаваше, таласи су још неко време у јарости својој ударали о брегове, док се најзад и они не уморише.

Кад је сунце на заходу обасјало три куле стена Хипосових тако да су на црном пољу далеко измакле буре изгледале као три огња на жртвенику, Симонов се чун прикучивао обали Магдалској.

Град је лежао даље од обале на брегу. Куће без прозора беласаху се као низ сивих коцака. Обала је бреговита, каменита, а песак далеко од обале овлажен од разгнењених вала, а по где где у рупама пешчаним праћакала се риба у смртним муканама.

На овој обали се данас слегао силан свет. За време непогоде позавлачио се народ у пећине и раселине и у густо грање кипарисових дрвета, па је сад, пошто је олујина легла, измилео из својих склоништа и упрво нестрпељив поглед на дивји и опустели пут, који се уз обалу час спуштао час изишао.

Путници из Дамаска причали су, да су видели новог пророка из Назарета, који ће још данас доћи у Магдалу. На тај глас стекао се овај народ; дигли се иромашни и богати беспосличари из града, рибари и возари из својих колеба крај обале, пастири из планине; у тој гомили било је и жена и деце и свих других, који блудују од радозналости, те не могу

пропустити ни једне прилике, у којој се што ново даје видети. Пророк не беше сасма непознат Магдалцима, а књижници су говорили, да је то онај исти, којег је пре толико и толико година цар Јудејеки тражио, да га посече; и којег су они као дечка од дванаест година видели у храму јерусалимском, где је својим збором све присутне задивио. — Од то доба дуго се није ништа чуло ни знало о том човеку, кажу, да је у пустињи боравио, где је смислио своју науку.

„Та је наука наперена против незнабожаца и Римљана, а смер јој је, да се ослободи Галилеја.“

„Назите, што вам кажем, то ће бити од пророка навештени спаситељ, нови славом увенчани краљ јудејски!“

„Води ли своје порекло од Аврама? Је ли од Давидова племена? Ко то зна?“

„Ја сам му знао оца, био је дунђерин у Назарету.“

„Мати му је и данас жива; она је царскога рода и колена.“

Тако су један ово други оно опакали. Верски осећаји у земљи Јудиној били су много раздражљивији за време незнабоњачке владе него иначе. С науком Мојсејевом нису били задовољни, јер је само обећавала а не испуњавала; та је наука личила на мајку, која се много брине али срца нема, која непрестанце прутом замачује, а нигда се не насмеши нити пољуби.

Некому се чинило, да је много имати десет божјих заповеди, појавила се нека страна са обала тибарских донесена чежња за већом слободом, као грозница међу Израилцима. Нови пророци наговешћиваху долазак Месијин, а старци на умору славаљаху срећну младеж, која ће њега — на којем сва нада и будућност Израелаца почива — очи у очи видети.

У таком расположењу био је јамачно когод из оне гомиле, што му је поглед блудио по обали језерекој.

На једаред неко повика: „гледајте на језеро!“ И стотина уста једногрице изрече: „ева га! Он је!“

„Које је он! Има их четворица у чуну“

„Онај лепо, вито, с црном косом, што стоји у чуну“.

Кад је лађица пристала, опколи је народ. С тешком муком начинио је Јаков пута учитељу. Поузданим кроком испео се учитељ на обалу; људи не скидаху ока с њега, добродошлицом га поздрављаху, дотицаху га се и целиваху му хаљине,

Он покушаваше да их благо одбије од себе, но једна лепа, у цвету младости своје девојка баца се на колена предањ и стаде му брисати ноге расплетеним влакнима својим.

„Торњај се одатле ти!“ повикаше више жена и оне се прогуриваху, „блуднице и грешнице!“

„Ко је та жена, што је тако ружикте?“ упита пророк.

„Рекли смо, ко је!“ повикаше и дигоше стиштенe песнице и камење да је ударају.

Учитељ метне своје руке место штита на главу дрктајуће и јецајуће девојке, окрене се светини и озбиљним гласом поче беседити: „ко се од вас усуђује да први баца камен на грешницу?! Каменујте пророке! Изиде пастир, да тражи заблуделу овчицу. Не радују се небеса високоумнима него спасенима. Ако је пала ова жена, ја је дижем. Натраг од ње!“

„Спаситељу и избавитељу мој!“ заваци девојка и обгрли му снажно колена од бола и благодарности. Он је дигне и рече јој: „не иди од мене.“

Јаков одзове возара на страну под једну маслину и запита га, шта су дужни. Симон покрије оплећком лице своје и шапцаше: „не ругајте се доста је моје казне, што сам духом клонуо. Нити сам више рибар нити возар, ја сам сада један бескористан човек. Само једно желим: видео сам дела твојег учитеља, радо бих слушао речи његове. Својим делима задобио ме је и за речи своје. Да су откуд овде рибар Манасија, Бека и мој брат Андрија!“

„Син Јонин? Он је први ученик учитељев; отишао је са рођацима учитељевим у доње пределе Јордана, да припреми за његов долазак. Ступи и ти у наш круг, Витсајиђанине“, тако рече човек с дугом врном брадом, „видиш, како га носе на брежуљак, хтели би, да их пророк увесељава. Ама они ни не слуте, колика је моћ у његових речи. Јовин чува девојку“.

Међу тим су учитељу то из радозналости то из охолости стављали разна питања, на која је он с озбиљношћу одговорио. Говорио је о себичности, нетрпљивости, охолости и о злим уживањима људским.

„Реци ми, странче“, упита га један од већника Магдалеких, „да ли држиш са незнабошцима или са Јудејцима?“

Он одврати: „сви смо ми деца једнога оца, који је на небу и који заповеда, да се међусобно љубите и да заједно држите. Сви сте браћа и једнаки и он не познаје господара и слуге. Благо богатима, кад помажу сиротињу, благо сиромашнима, слабима и напуштенима, ако трпе не роптајући. Ја сам дошао, да оснујем царство небесно и да вас научим, да будете савршени као што је савршен отац ваш небесни. Не лежи ваша вредност у моћи, нити у уважењу, нити у мудрости земаљској. Будите кротки, мирољубиви и чисти срцем, будите као деца. Одреците се сами себе, узмите вољно крст ближњега својега на своја рамена, чините добро злотворима својим, љубите више свега правду на ћете наследити царство небесно“.

„Где је царство небесно?“ питаху многи.

„Царство небесно је тамо, где сте ви блажени. Оно је у дворових небеснога оца, где за трпезом седе Аврам, Исак и Јаков; оно је на земљи међу људима, који се узајмице љубе; оно је у срцима свију оних, који за правдом теже.“

Они се згледаху зачуђено на те небичне речи. Како да га разумеју, кад нигда у својем животу не су чули такве науке.

Рибар Симон је грчевито стиснуо руку Јаковљеву и за време целог говора пророкова мрмљао у себи: „то је прави! То је прави!“

„Јест, то је прави!“ викну подругљиво један Јудејац, а у лицу сав побледео од јада и кива на страног проповедника, „тај ће још основати велику општину, јере по улицама мами к себи презјавала, и ленивце, богохулнике и незнабожце. Са грешницама дружи се и велика их. Учи људе мекуштву. Мојсије је соколио људе и мушко делање препоручивао. Овај од нас би да начини жем, троме и мекане. Тај није за овај свет буни против силних ревује на богатство, поткопава државу. Видећете из свију крајева ће се ништавци и незнатни повести за овим лажним пророком.“

Млади проповедник мирно је саслушао речи Јудејчетове; а кад се нико више не нађе да говори узео онет он рече: „јавиће се лажни пророци, који ће устати против данка царев и против својине Јане велим тако. Ко има, тај и давати може, а ко даје љубав врши. Кад буду све који су једнаки, на равно имали, нестали“.

љубави; а буду ли неједнаки по положају имали једнако изродиће се међу њима завист и рат. — Јавиће се лажни пророци који ће проповедати мудрост овога света, једноликост, лакоумну оданост човеку и осталим бићима ове земље, охолост и уображеност у себе сама због открића ума својег. Ми нисмо од овог света; све што ласка нашим чулима је малотрајна игра. Земља ће се распасти у прашину, син божји ће се узети и победу одржати над злим. Ми смо деца вечитога и ми морамо тежити, да будемо на њега налик да би и сами вечни постали. — Јавиће се лажни пророци који ће ширити науку о ништавости света, о јадима живота овог, о очају човеку. Немојте мислити, да је то моја наука. Овај живот је наша школа за онај живот. Тисућама ходе по овој земљи који с надом дижу очи к небу, носећи већ блаженство у срцима својим. Ту срећу хоћу да вам донесем. Ако сте у тузи и јаду, дођите к мени, ја ћу вам утехе пружити, које вам људи не могу дати.“

На то Симон викну гласно, да је свако чути могао: „колико одетоји небо од земље, толико је овај виши од свих до сад мудраца. Његова је реч божанска; ва истину, он је обећани месија!“

Многи одушевљено повлађиваху Сионовим речима; неки од умора спустише се на траву, било их је, који су из далеких крајева дошли; већина је била сиромашна, те нису имали новаца, да купе себи хлеба за вечеру и ноћиште набаве.

Девојка, што је мало час пала пред ноге учитељеве, шапућући упита Јована, где ће преноћити учитељ?

„Земља му је постеља, а небо кров“, рече Јован. По том она упита, сме ли нешто умолити учитеља.

„За што не?“ одговори младић, „та он је тако добар.“

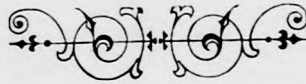
Она му бојажљиво приступи; у страху и нади управи своје велике ватрене црне очи на њ и кад се њезин поглед сукоби са његовим благим погледом, рече: „господе, прости ја нисам достојна, да под мој кров уђеш. Знам, да си далеке путе пропутовао, а видим, да су ти ноге израњављене, а чујем, да хоћеш да не тврдом камену отпочинеш. Ти си мене спасао, примио си ме милостиво у царство твоје; прости, што те позивам у дом свој у Магдалу, да те угостим за својом трпезом и уљем помажем ноге твоје!“

„Дете“, рече он и погледа је с благовољењем, „ја сам се навикао да под маслинама спавам и храним се урмама. Но за љубав својих другова, који су се за цело зажелели постављене трпезе и меке постеље примају твоју понуду.“

Како ћу да оставим толики гладни народ, па да идем, да се частим!“

Међу тим се умеша у разговор Јаков и од њега дозна учитељ, да имају пет хлебова и неколико рибица.

(Свршиће се.)

ДО П И С И.

Прогари (Срем) Септембера 1891.

У нашем селу живе готово сами Срби, осим неколико обитељи румуњских (влашких) и мађарских. Староседеоци јесу искључиво Срби, и има их у новије доба од (пре десетак година) доста досељених из Бачке и Баната, а одакле сви су Власи и Мађари. Људи су у опште мирни; добра и поштена срца. Положај и околина Прогара јесте доста занимљив, акопрен су куће још доста слабе и већином од набоја саграђене. Недалеко од Прогара, југозападно тече река Сава,

но северо-западу простиресе шума и живача (бара) која је у свени са Савом а на гласу са извозом велике множине риба. — Ово је село место, из кога никада (бар колико је мени познато) глас у јавност допрео није, а то стога што је од увек сам себи остављено било, јер се од селске овоместне интелигенције ни један не нађе, нити воље показа да штоване читатеље овога листа бар у неколико са стањем овога местанца упозна, небили што кога можда заинтересовало. Па баш та је околност писца ових редака и принукала да укратко рекне коју овом приликом за сада само о вођу, стављајући унапред до знања да сам почетник, те да ми је намера једино то, да

то стање као преку потребу на видик изнесем, молећи сваког да ми стилизацији замерио неби. Па према томе одпочињем свој посао:

Цветња разнога воћа на велику радост ове године како у слободним тако и заклоњеним местима почела је особито добро. — Шу по причању овдашњих сељана најће од запада магловити ваздух који са собом донесе неку болест (незнам јој име) и од воћа остадоше на миру јабуке и крушке, дочим шљиве и вишње, нађоше своју коначну пропаст те се само у изобиљу одржала цветња целокупног воћа дакле и шљиве једино код два овдашња сељана, чије је воће у заклону долине, а спрам истока од Прогара. —

На којима се пределима поједино воће нелази, на то је питање тешко тачно одговорити, мада би се могло рећи, да су шљиве спрам сјевера и запада од Прогара, а крушке и јабуке с прам истока и југа у долинама већином, те на разним странама од места. —

У Прогару има разновретна воћа, има шљива, крушка, јабука, кајсија бресака ораха, а нешто и трешања, једном речју од сваке врсте има овде воћа, а и земља је за обрађивање сваке врсте спо-

собна. — Продају се скоро све врсте воћа, а понајвише разновретне шљиве, јабуке и крушке. —

Сами Прогарци на колима својима по свима селима нашег котара на продају извозе, или купца сами по читаве воћњачке шљивика закупе. Од шљива пече се врло добра ракија шљивовица, која је због своје каквоће позната и народу ван овога котара Земунског, шта више може се рећи да је међу првим шљивовицама српским. — Од разновретних крушка најплеменитије су караманке, а од јабука илинске. Најдуже се одрже јабуке и крушке а особито суве шљиве. —

Да воће није ове године напредовало, к томе је сметало то што народ није из све снаге гусенице затирао, а к томе јоште у помоћ надођоше и хруштови. —

Акопрем је земља врло сходна за обрађивање воћа, то ипак на жалост врло слабо напредује, а узрок је слабо разумевање пошто је увек у корову, при том се никада не ђубри, ретко се када калами, и у обште још стара нехатност влада. — Дај боже народу нашем знања и просвећења па ће се на боље окренути, а то стоји до тебе мили народе и твојих подстрекача. —

В. П. В.

КЊИЖЕВНОСТ.

(Замена и приказ.)

Српске Краљевске академије Глас XXVI. — Артески бунар у Сомбору написао М. Петровић професор, дописник академије природних наука (Са профилом артеског бунара) — Београд. 1891.

Земље у Бачкој са земљорадничког гледишта написао М. Петровић професор српске учитељске школе у Сомбору. — Ову је књигу наградила „Матица Српска“ са 100 дуката из фонда Јована Остојића и жене му Терезије рођ Зозукове. — У Панчеву 1891. — Цена је овој књизи 1 фор. а. вр. Добити се може или код писца у Сомбору или у књижари Браће Јовановића у Панчеву. — Познати наш научењак и проф. г. Петровић обогатио је опет српску научну књижевност са ова два аламкамена, која писцу само на радост и дику а српском народу на корист у носе послужити могу. Особито ово

друго дело, које је за ширу публику и написано, најтоплије препоручујемо нашим читачима да га набаве и више пута добро проуче, јер ће у њему заиста наћи зреле поуке и озбиљне науке која ни једном човеку није на одмет а особито поле писменом домаћину и економу; јер ево шта вели високоучени писац сам о овом делу у уводу: Сврха овом делу је дакле на првом месту чисто научна. Али поред тога има оно и врло практичну тежњу Хоће да им покаже к ко су они (земљорадници) то благо (земљу) у многом занемарили и запустили, и како је време, да се и наш земљораднички свет освести и да увиди, да нема вечног или општег типа за земљорадњу, него да је живот земљораднички од вајкада био и да ће увек бити живот опажања, непрекидно стајање на стражи, анкета у перманенцији на пољу испитивања. Радосно поздрављамо ову новину и најтоплије је препоручујемо нашој читалачкој публици!

БЕЛЕШКЕ.

Лимунова киселина у млеку. Dr. Loxleth, минхенски професор у својем лабораторијуму открио је у крављем млеку лимунову киселину. Испитивао је млеко од разних крава и стекао је уверење, да 1 л. крављег млека садржи у себи 1.7—2.2 гр. органске кречне соли и 0.9—1.1 гр. лимунове киселине. Добра музара кржава дневно даје толико лимунове киселине колико два—три лимуна. У Баварској дају краве 40.000 центата лимунове киселине, а толико исто могу дати 400 милијона комада лимунова. У женину млеку нема те киселине лимунове, бар до данас се није нашла. Dr. Loxleth откриће је занимљиво и е тога, што се доселе држало, да се само у неким биљкама наводи та киселина а у животињском телу не.

По „Egy-y“ М. Г.

Да ти руке остану чисте при справљању (љуштeњу) укуханог воћа пре рада

их испери у јаком сирћету и добро их три, па ти воће неће каљати руке

По „Egy-y“ М. Г.

Прозори од лима. (плекса). На последњој париској изложби привукли су пажњу свију походаца прозори од лима, ови се прозори врло zgodно дају употребити на оним зградама где се лако разбијају прозори од стакла и где баш није потребна јака сунчана светлост, даље за магацине, млечаре и т. д. су zgodнији од стаклених прозора. У Паризу су већ ушли у употребу и непрестанце се усавшавају.

По „Egy-y“ М. Г.

Како ваља коње хранити. Не зна свако, да се и без великог трошка коњи дају добро нахранити. У том лежи зец, што зоб пре него се да коњима не ваља овлажити, јер коњи суху зоб боље и шваћу и пљувачком измешају те се храна боље свари и боље употреби на крепљење и развијање коња.

По „Egy-y“ М. Г.

J. C. SCHMIDT ЕРФУРТ.

Препоручује свој велики избор

СЕМЕНА

од поврћа, цвећа и економских биљака, разног дрвећа и шибља и од сваке врсте воћа

ПРОИЗВЕДЕНИ БИЉАКА

сваке врсте, особито екзотично цвеће **НОВИТЕТА** од разног поврћа.

Специјалне богато илустроване каталоге шаље сваком на захтевање бесплатно и франкирано

J. C. SCHMIDT
Erfurt.

Штампано код Антона Мужика у Сомбору.